

Raadsvoorstel en ontwerpbesluit

Registratienummer: 1536024

Datum voorstel: 1 december 2020

Portefeuillehouder: Zeeman

Commissie: 22 december 2020

Gemeenteraad: 22 december 2020

Onderwerp:

Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

Samenvatting:

Hierbij presenteren we u het klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en het klimaatadaptatieplan Beemster 2021. Hierin maken we duidelijk hoe we de regio en de gemeente Beemster voorbereiden op een veranderend klimaat. We beschrijven de uitgangspunten en maatregelen die nodig zijn om de schadelijke effecten van hevige neerslag, extreme hitte, langdurige droogte en zeespiegelstijging zoveel mogelijk te beperken.

In lijn met het landelijke Deltaplan Klimaatadaptatie baseren we onze plannen op de klimaatscenario's van het KNMI voor 2050. In regionaal verband hebben we leidende principes geformuleerd. Daaruit hebben we lokale uitgangspunten afgeleid, zoals meer groen en meer ruimte voor water in onze leefomgeving.

Aan het lokale plan hebben we een uitvoeringsagenda verbonden. We kiezen bijvoorbeeld voor goede grote bomen, maken ruimte voor tijdelijke wateropvang, klimaatbestendige nieuwbouw en stimuleren vergroening onder particulieren.

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie hebben alle overheden afgesproken om zich, samen met bedrijfsleven en inwoners, in 2050 klimaatbestendig te hebben ingericht. Het rijk verlangt van gemeenten dat zij vanaf 2021 klimaatadaptatieve maatregelen verankeren in hun beleid en uitvoering. Dit plan laat zien hoe we zowel regionaal – in samenwerking met diverse partners in Zaanstreek-Waterland - als lokaal hieraan handen en voeten geven. De raad wordt voorgesteld om het Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021 vast te stellen.

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

Middenbeemster, 1 december 2020

Aan de gemeenteraad van Beemster,

Inleiding en probleemstelling:

Nieuwe uitdagingen doen zich voor. Het klimaat verandert. In Nederland betekent dit dat we steeds vaker te maken hebben met extremere buien, langere perioden van zeer warme dagen, langdurige droogte en zeespiegelstijging. Denk bijvoorbeeld aan de hittegolven van 2018, 2019 en 2020 en de zachte en natte winter van 2019-2020. Naar verwachting zal het klimaat alleen maar sneller veranderen en worden de gevolgen alleen maar groter. Die veranderingen dragen risico's met zich mee.

In versteende gebieden kan bij een extreme bui het regenwater niet meteen verwerkt worden door het riool. Regenwater blijft tijdelijk op straat staan en zorgt voor wateroverlast. Op hete dagen warmen die stenen in straten en woningen juist extra op: de stad wordt onaangenaam heet en brengt hittestress. Langdurige droogte leidt tot extra bodemdaling en verziltend grond- en oppervlaktewater. Bij een afname van de zoetwateraanvoer via de grote rivieren kan langdurige droogte een risico gaan vormen voor de drinkwatervoorziening. De stijging van de zeespiegel kan in combinatie met bodemdaling de kans op overstrooming door een kadebreuk vergroten.

Oplossingsrichtingen:

We werken vanuit de gemeente samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK), de Metropool Regio Amsterdam (MRA), de gemeenten binnen de regio Zaanstreek Waterland, ondernemers, bewoners en maatschappelijke organisaties en initiatieven.

Binnen de regio Zaanstreek-Waterland zijn de lijnen voor ruimtelijke adaptatie breed uitgezet. Er is een regionale ambitie geformuleerd. Klaar voor hevige neerslag, grip op droogte, voorbereid op overstroomingen en zomerse hitte als een kans zijn ambities van Zaanstreek-Waterland. Met de 6 leidende principes van Zaanstreek-Waterland werken we toe naar een klimaatbestendige regio. Deze zes principes van Zaanstreek-Waterland zijn:

1. **Adaptief landelijk gebied.** Het open veenweidelandschap kenmerkt de regio. Droogte en bodemdaling bedreigen natuur, landbouw en recreatie. We streven naar een toekomstbestendig landelijk gebied voor al deze functies.
We streven naar behoud van natuur en landschap bij nieuwe ontwikkelingen. We streven naar tegengaan bodemdaling, met behoud van economische rendabele agrarische bedrijven. We optimaliseren beschikbaarheid van zoet water voor de landbouw en natuur.
2. **Leefbare steden en dorpen.** Er wonen meer dan 300.000 mensen in onze bebouwde kernen. En dat worden er nog meer. We willen dat onze steden en dorpen prettig leefbaar blijven.
We creëren ruimte voor waterberging en koelte in de bestaande stad. Bij herinrichting

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

streven we voor water en riolering naar de volgorde: 1) scheiden vuil en schoon water (met oog op de gezondheid), 2) vergroten berging openbaar groen, 3) vergroten berging particuliere terreinen, 4) vergroten berging op straat.

3. Stad en land in balans. Het water verbindt stad en land. Het streven is dat regenwater wordt opgevangen waar het valt. Maar in geval van nood wordt extra regenwater in het landelijk gebied geborgen, zodat schade in de stad wordt voorkomen.
Alleen als waterberging in stedelijk gebied ontoereikend is zoeken we extra berging in het landelijk gebied. We creëren meer plekken voor dorpingen en stedelingen om verkoeling te zoeken in en op het water.
4. Robuuste en vitale netwerken. De belangrijkste functies van de regio moeten we beschermen. Knooppunten van wegen, energie, dataverkeer en nog meer. Het zijn de vitale netwerken voor veiligheid, gezondheid, economie en leefbaarheid.
We sluiten aan op actueel vastgesteld beleid voor overstromingsrisico's van Rijk en provincie Noord-Holland. We werken nauw samen met provincie, nutsbedrijven en veiligheidsregio voor robuust maken van vitale netwerken en functies.
5. Ontwikkelingen klimaatbestendig. We bouwen met het oog op de toekomst. Als we nu iets ontwikkelen, hebben we al nagedacht over het klimaat van de toekomst.
We streven naar het MRA basisveiligheidsniveau klimaatbestendige nieuwbouw. We streven ernaar dat nieuwe ontwikkelingen een regulier peil hebben en geen onderbemaling.
6. Betrokken en actieve mensen. De mensen maken de regio. Als we de regio willen aanpassen moeten we dat samendoen. We gaan voor breed draagvlak en goede samenwerking met alle gebiedspartners.

Aan deze 6 leidende principes is een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Zaanstreek-Waterland gekoppeld.

Aanvullend zijn op lokaal niveau de puntjes op de 'i' gezet voor de opgaven van Beemster. We hanteren de Weten-Willen-Werken methodiek. De eerste stap is om te Weten waar de opgaven liggen, binnen de klimaatthema's wateroverlast, hitte, droogte en overstromingsrisico's. Op basis van reeds beschikbare stresstesten is een eerste inschatting gemaakt van de opgaven en risico's voor de Beemster.

We Willen een klimaatbestendig en waterrobuuste gemeente. Een opgave die we met elkaar moeten doen. Met de eerste klimaatdialogen zijn verschillende externe klimaatpartners benaderd om met ons mee te denken over het pad naar een klimaatbestendig en waterrobuuste gemeente. Om dit te bereiken zijn vier uitgangspunten gedefinieerd:

- 1) Meer groen in de woonwijken. Groen in de woonwijken is cruciaal in de klimaatopgave.
Groen verkoelt en vermindert hittestress. Wortels van bomen en planten nemen water op.

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

Meer groen in plaats van verharding zorgt voor betere infiltratie van hemelwater. De schaduw van grotere groenstructuren biedt niet alleen verkoeling voor ons, maar ook voor de bodem. Dit vermindert verdamping en dat is goed in lange perioden van droogte. Om voldoende groen in te passen in de openbare ruimte, moeten we efficiënt en creatief te werk gaan.

- 2) Meer ruimte voor water. Net als groen heeft water een verkoelend effect. Met meer ruimte voor neerslag, ontlast je de gebieden die gevoelig zijn voor wateroverlast. Meer ruimte voor water kan worden gevonden in de openbare ruimte, daar waar het tijdelijk mag staan. Dit kunnen speeltuinen, pleinen en parken zijn. Als het droog is en bij mooi weer wordt het recreatief gebruikt en tijdens een hoosbui als tijdelijke waterbuffer. Maar ook op onze daken kunnen we water vasthouden. Bij toekomstige nieuwbouw kunnen waterbergende groene daken gerealiseerd worden. Gedempte kopergravuresloten kunnen, als de gelegenheid zich voordoet, weer in het landschap worden teruggebracht (en dan ook bijdragen aan de waterberging in de droogmakerij).
- 3) Klimaatadaptief maatwerk. We streven naar de zogenaamde 'sponswerking' van de polder: we verwerken water als het te nat is en geven water af als het droog is. Klimaatadaptief handelen wordt vanzelfsprekend en een onlosmakelijk onderdeel van de programma's van eisen bij projecten binnen de Beemster. Klimaatbestendige nieuwbouw is sterk afhankelijk van het type gebiedsontwikkeling. De gebouwdichtheid, de grond en de ontwerpruimte bepalen mede welke maatregelen mogelijk zijn om een gebied klimaatbestendig in te richten.
- 4) Gedeelde verantwoordelijkheid. Klimaatadaptatie is niet alleen een verantwoordelijkheid van de gemeente of hoogheemraadschap. Een groot deel van de ruimte in de gemeente is privaat bezit. Alle betrokkenen kunnen en moeten een bijdrage leveren. Bewustwording, communicatie en educatie zijn nodig om bewoners, ondernemers en andere partijen te doordringen van de noodzaak om de uitdagingen van klimaatadaptatie gezamenlijk aan te gaan. Met heldere communicatie, leuke winacties en positieve prikkels om tuinen te ontharden, bewegen we bewoners om mee te doen.

We gaan Werken met kansrijke maatregelen die de uitgangspunten klimaatbestendige gemeente kracht bij zetten. Deze maatregelen worden meegekoppeld in kansrijke projecten van de komende jaren. Hieraan is een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Beemster aan gekoppeld.

Meetbare doelstellingen:

Het eerste klimaatadaptatieplan is een dynamisch document. Bepaalde klimaateffecten zijn nog niet geheel duidelijk. In 2021 brengt het KNMI het Klimaatsignaal'21 uit. Deze publicatie zal nieuwe inzichten omvatten ten aanzien van zeespiegelstijging, extreme neerslag, droogte en het stedelijk klimaat. Ook doen ze uitspraken over de snelheid van de veranderingen. En

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

in 2023 komen de nieuwe KNMI'23 klimaatscenario's voor Nederland met nog betere modellen. Bovendien zijn er potentiële technologische ontwikkelingen die de effecten van klimaatverandering verminderen. Dit zijn allemaal factoren die invloed hebben op de uitvoeringsagenda en tussentijds kunnen vragen om aanpassingen van de agenda. Om de vier jaar evalueren we daarom de visie. Jaarlijks gaan we na of de uitvoeringsplannen aangepast moeten worden.

Financiële consequenties/risico's:

Klimaatadaptatie is een nieuw onderwerp en is geen apart onderdeel in de gemeentebegroting. Voor een groot deel kunnen maatregelen toegeschreven worden aan de gemeentelijke zorgplichten die worden gefinancierd op basis van het gemeentelijke rioleringsplan (via de rioolheffing). Andere maatregelen vallen onder duurzaamheid. Groene maatregelen passen in de uitvoering van het Groenplan.

Op termijn moet blijken of de benodigde maatregelen en onderzoeken passen binnen de bestaande begrotingsposten. Via de jaarlijkse planning- en controlecyclus wordt de raad geïnformeerd over de besteding van de beschikbare middelen.

Dekking van de uitvoeringskosten van het regionale deel van het klimaatadaptatieplan vindt plaats binnen de begroting.

Vooralsnog verwachten we dus dat het merendeel van de kosten binnen de bestaande budgetten past door slim te ontwerpen. Voor 2021 is dat zeker het geval.

De komende jaren doen we ervaring op met klimaatadaptatieve oplossingen in projecten. In hoeverre dit leidt tot extra kosten moet blijken uit de ervaringen die we de komende jaren opdoen. Dit kan per locatie verschillen. Het afkoppelen van hemelwater en afwateren bijvoorbeeld via een wadi hoeft niet meer te kosten dan een traditioneel ontwerp.

Communicatie:

De communicatie naar de verschillende doelgroepen organiseren we regionaal waar dit meerwaarde heeft. Dit is ook als zodanig opgenomen in het regionale deel van het klimaatadaptatieplan. In werkwijzen voor het betrekken van inwoners delen we regionaal de ervaringen met elkaar.

Alle betrokkenen kunnen en moeten een bijdrage leveren. Bewustwording, communicatie en educatie zijn nodig om bewoners, ondernemers en andere partijen te doordringen van de noodzaak om de uitdagingen van klimaatadaptatie gezamenlijk aan te gaan. Met heldere communicatie, leuke winacties en positieve prikkels om tuinen te ontharden, bewegen we bewoners om mee te doen.

Relatie met fusie:

De gemeenten Purmerend en Beemster gaan per 1 januari 2022 fuseren. Vooruitlopend op deze fusie hebben Purmerend en Beemster intensief samengewerkt. De klimaatdialogen zijn met elkaar georganiseerd. Het uitvoeringsplan klimaatadaptatie Zaanstreek-Waterland is voor beide gemeente hetzelfde. De gemeenten hebben elk hun eigen klimaatadaptatieplan. De

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

plannen hebben dezelfde structuur. In de loop van 2021 worden de klimaatadaptatieplannen van beide gemeenten samengevoegd tot één integraal plan voor de nieuwe gemeente.

Monitoring/evaluatie:

Zoals eerder vermeld evalueren we om de vier jaar evalueren we de visie. Jaarlijks gaan we na of de uitvoeringsplannen aangepast moeten worden.

Voorstel:

Het college stelt aan de gemeenteraad voor het Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021 vast te stellen.

burgemeester en wethouders van Beemster,

H.C. Heerschop
burgemeester

H.J.C. Welage
gemeentesecretaris

Bijlage(n): Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

Registratienummer: 1536024

Onderwerp: Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en Beemster 2021

De raad van de gemeente Beemster,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 1 december 2020,

B E S L U I T:

Het Klimaatadaptatieplan Zaanstreek-Waterland 2021-2024 en klimaatadaptatieplan Beemster 2021 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering
van de raad d.d. 22 december 2020

H.C. Heerschop
voorzitter

M. Timmerman
griffier